

Verbeter- en aandachtspunten Auditrapport 2020

ADR	Verbeterpunt/toelichting	Aanbevelingen	Eigenaar/ Betrokken FEZ-er	Maatregelen (actie/procesaanpassing)	Tijdpad
Paragraaf 3.2 Beheer en verantwoording coronamaatregelen Ernstige bevinding					
Paragraaf 3.2.1 Kwaliteit administratie is onvoldoende voor een goed inzicht in werkelijke financiële positie	De financiële administratie gaf gedurende 2020 geen actueel beeld van de financiële transacties van zowel de werkelijk aangegane verplichtingen, de verstrekte, openstaande en afgerekende voorschotten als de uitgaven. De openstaande voorschotten zijn gedurende 2020 nauwelijks geactualiseerd. Belangrijke verplichtingen die na afsluiting van de administratie nog niet in de administratie waren verwerkt betreffen onder andere de contractuele voorwaardelijke verplichtingen die voor de aanschaf van de vaccins zijn aangegaan en de opdracht aan het RIVM om het inentingsprogramma te verzorgen. Ook waren aanzienlijke bedragen als verplichting opgenomen zonder dat hiervoor een				

	onderbouwing aanwezig is. Andere partijen dan VWS zelf (zoals FDC en ADR) hebben correctievoorstellen in de financiële administratie ingediend met een totaalbedrag van bruto € 4,7 miljard. Doorvoeren van deze correcties was noodzakelijk om te komen tot een financiële verantwoording.				
Paragraaf 3.2.2 Instrumentkeuze volgens de begroting sluit niet op feiten/werkelijkheid	Regelmatig constateerden wij dat de gehanteerde instrumenten in de begrotingswetten niet aansluiten op de werkelijkheid. Dit geldt in het bijzonder bij de presentatie van de instrumenten die worden ingezet voor de maatregelen om de pandemie te bestrijden. Voorbeelden van een onjuiste presentatie van instrumentkeuze zijn: • de begrote ontvangsten voor de verkoop van hulpmiddelen via het LCH in de eerste ISB, terwijl dit nooit tot ontvangsten zal leiden; • de presentatie van de inkoop van hulpmiddelen door het LCH als subsidie in de eerste ISB in plaats van opdracht; • het presenteren van bijdragen als subsidies en andersom, en bijdragen				

	presenteren die in werkelijkheid opdrachten zijn. Hierdoor staat de kwaliteit van de begrotingswetten onder druk en geeft dit een onjuist beeld van de in te zetten instrumenten. Ook leidt dit tot veel technische correcties in de begrotingswetten die voorkomen hadden kunnen worden.				
Paragraaf 3.2.3 Ontbreken deugdelijke onderbouwing levering goederen leidt tot onzekerheden	Bij de contractuele afspraken ontbreken vaak afspraken op welke wijze de feitelijke levering van diensten en goederen door deze partijen objectief door VWS kan worden vastgesteld. Ook komt het voor dat de overeengekomen goederen en diensten niet voldoende specifiek zijn vermeld in de afgesloten overeenkomsten, waardoor de vaststelling van de feitelijke levering achteraf niet of nauwelijks mogelijk is. Hierdoor ontbreekt een deugdelijke onderbouwing van de afgegeven prestatieverklaring. Dit geldt onder meer voor de betalingen aan Stichting Projectbureau Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland (€ 30,1 miljoen). Hetzelfde geldt voor de betaalde declaraties van uitgevoerde testen door de				

	GGD'en. Informatie over het aantal uitgevoerde testen wordt door de GGD'en op basis van het systeem CORON-IT zelf aangeleverd. De betrouwbaarheid van deze informatie is door VWS niet vast te stellen. VWS heeft verder ook voor aanzienlijke bedragen (€ 1,5 miljard) beademingsapparatuur, persoonlijke beschermingsmiddelen, testmaterialen, etc. ingekocht. Deze goederen zijn niet bij VWS zelf afgeleverd maar rechtstreeks naar zorginstellingen of naar een centraal magazijn verstuurd. De onderliggende documentatie is echter niet volledig. Zo ontbreekt waar deze goederen zijn afgeleverd en wie ze in ontvangst heeft genomen. Het ontbreken van deze onderbouwingen heeft tot gevolg dat niet objectief kan worden vastgesteld dat hetgeen is gefactureerd ook daadwerkelijk is geleverd. Dit leidt tot omvangrijke onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheid en getrouwheid van de uitgaven die met de aankoop van medische hulpmiddelen is				
--	--	--	--	--	--

	gemoed.				
Paragraaf 3.2.4 Beheersing van inkoop- en betaalproces onder druk door (spoed-)inkopen COVID-19	Bij de controle van de inkopen als gevolg van COVID-19 hebben wij het volgende vastgesteld: • in afwijking van de reguliere aanbestedingsvoorschriften heeft VWS rechtstreeks met leveranciers (grote) inkoopafspraken gemaakt. Hierbij was ten tijde van de gemaakte afspraken niet altijd een contractuele vastlegging beschikbaar. Deze is bij een aantal inkopen nadien opgesteld. Bij genoemde inkopen is een beroep gedaan op 'dwingende spoed'. Gebruik van deze uitzonderingssituatie is enkel onder stringente voorwaarden geoorloofd. In het inkoopdossier moet aantoonbaar zijn dat er een direct verband is tussen de gedane inkoop en dwingende spoed zoals omschreven in de aanbestedingswet 2012. In meerdere inkoopdossiers is, om een beroep te kunnen doen op de uitzonderingsgrond zoals opgenomen in artikel 2.32 lid 1C AW, alleen een uniform en algemeen memo getiteld "Coronavirusbestrijding en beroep op dwingende spoed" opgenomen. Een dergelijke				

	algemeen memo is onvoldoende specifiek om dit verband aan te tonen; • bij het merendeel van de onderzochte inkoopopdrachten is onduidelijk op welke manier, voorafgaand aan de inkoop, het verband tussen de voorgenomen inkoop en een beroep op de uitzonderingsgrond is afgewogen. Met name daar het hiervoor vermelde memo niet specifiek ingaat op de betreffende inkoop. Een specifiek gemaakte motivering waaruit een verband blijkt voor de omvang van de inkoop, de afgesproken prijs (marktconform), de afgesproken levertermijnen, de kwaliteitseisen en gekozen leverancier ontbreekt in het inkoopdossier; • in de inkoopdossiers is beperkt tot geen informatie beschikbaar over de keuze voor een bepaalde leverancier. Voor een groot deel van de onderzochte inkoopopdrachten blijkt niet op welke manier bij de gunning rekening is gehouden met de expertise en reputatie van de leverancier waarmee VWS het inkooptraject gestart is en aan wie veelal met spoed				
--	---	--	--	--	--

	een vooruitbetaling is gedaan. Ook is niet toegelicht waarom de versnelde procedure of een afname onder een raamovereenkomst (bijvoorbeeld bij inhuur) geen optie is. Voor een deel van de gecontroleerde inkoopverplichtingen heeft VWS geen inkoopdossier aangeleverd; • overeenkomsten zijn regelmatig pas na start van de opdracht of start van de ingehuurde medewerker afgesloten; • veel overeenkomsten zijn niet tweezijdig getekend waardoor VWS een risico loopt bij een juridisch dispuut. Bovenstaande bevindingen hebben geleid tot grote onzekerheden betreffende de rechtmatigheid van de inkopen als gevolg van COVID-19.				
Paragraaf 3.2.5 Onvoldoende aandacht voor comptabele vereisten	In verschillende wetten en regelingen zijn eisen opgenomen die gelden voor bijvoorbeeld het aangaan van verplichtingen en het doen van betalingen. Wij constateren dat deze wettelijke vereisten niet altijd worden nageleefd. VWS heeft vooraf geen duidelijke afweging gemaakt om af te	Veel van de herstelacties zijn te voorkomen door bij het treffen van de maatregelen en bij de keuze van de instrumenten expliciet rekening te houden met comptabele vereisten. Dit kan tevens voorkomen dat aanzienlijke bedragen aan verplichtingen, en uitgaven als onrechtmatig worden aangemerkt.			

	wijken. De Regeling financieel beheer van het Rijk vereist dat bij voorschotten groter dan € 500.000 een bankgarantie van een derde wordt geëist. Ten tijde van het verstrekken van deze voorschotten waren deze bankgaranties niet aanwezig. Daarnaast heeft VWS bij het opstellen van de nieuwe coronamaatregelen niet voldaan aan de vereisten in artikel 2.27 CW2, waardoor de Staten-Generaal niet tijdig is geïnformeerd over de financiële gevolgen van de coronamaatregelen voordat verplichtingen en uitgaven zijn gedaan. Ook heeft het voorafgaand toezicht op risicoregelingen niet plaatsgevonden, waardoor het ministerie van Financiën niet tijdig voorafgaand toezicht heeft kunnen uitoefenen en vooraf heeft kunnen instemmen met de garantieregelingen die in 2020 tot stand zijn gekomen.				
Paragraaf 3.2.6. Beheer zelf ingekochte activa niet op orde.	Vooraf in de beginfase van de bestrijding van de pandemie heeft VWS voor een aanzienlijk bedrag aan hulpmiddelen zoals beademingsapparaten en zuurstofcondensatoren ingekocht. In 2020 is door	Wij adviseren om een inventarisatie uit te laten voeren en voor alle andere apparatuur bruikleen- en schenkingsovereenkomsten op te stellen zodat VWS de activa-administratie op orde kan brengen.			

	VWS voor een bedrag van € 126 miljoen verplichtingen aangegaan waarvan inmiddels € 115 miljoen is uitgegeven. Deze apparaten zijn in bruikleen gegeven aan ziekenhuizen en zorginstellingen, opgeslagen in het magazijn van een medische groothandel of nog niet geleverd. VWS heeft geen bruikleenovereenkomsten opgesteld voor de apparaten die in bruikleen gegeven zijn. VWS heeft achteraf besloten om de beademingsapparatuur die bij ziekenhuizen en zorginstellingen staat "om niet" te schenken. VWS heeft wel een registratie gemaakt van de ziekenhuizen waar de activa zich bevinden, maar de onderliggende documentatie is niet volledig. Ook zijn activa tussentijds verplaatst of retour gezonden aan het magazijn, wat de registratie bemoeilijkt. De gebrekkige activa-administratie leidt tot een gebrek aan inzicht van de door VWS ingekochte apparaten met de bijbehorende brondocumentatie.				
Paragraaf 3.2.7.	De overdracht van de voorraden persoonlijke	Een degelijke voorbereiding houdt onder meer in dat:			

Inrichting adequate voorraadadministratie en voorraadbeheer medische hulpmiddelen noodzakelijk	beschermingsmiddelen (verder: PBM's) maakt VWS ook integraal verantwoordelijk voor een adequaat beheer van een omvangrijke voorraad hulpmiddelen en hierdoor dient VWS organisatorisch voorbereid te zijn op het beheer.	• de organisatorische inrichting duidelijk is. De inrichting dient aan te sluiten bij de integrale verantwoordelijkheid van VWS voor het beheer van deze voorraden. Deze duidelijkheid houdt ook in dat bij uitbesteding vast staat welke juridische status deze organisatie krijgt, dan wel dat het beheer wordt opgenomen in de VWS-organisatie. Bij de inrichting zullen ook vraagstukken als de inrichting van de in- en verkoop van hulpmiddelen aan de orde moeten komen; • duidelijk is hoe VWS de verantwoordelijkheid voor een adequaat voorraadbeheer heeft ingericht. Dit vraagt niet alleen om duidelijke eisen en criteria voor de inrichting van de voorraadadministratie, maar ook controles die de betrouwbaarheid van deze administratie waarborgen. Om inzicht in de beschikbare voorraden te geven is het van belang vooraf duidelijke eisen aan de inrichting van de voorraadadministratie te stellen, zoals de fysieke aanwezigheid, mate van detaillering, ouderdom van voorraden, economische voorraadposities etc. Om zicht te houden op de			
--	--	--	--	--	--

		volledigheid van de voorraden moet een sluitend verband aanwezig zijn tussen de geldstromen (inkopen en verkopen) en mutaties in de voorraadposities. Controles op de betrouwbaarheid kunnen onder meer bestaan uit het vaststellen dat deze verbanden ook aanwezig zijn en het regelmatig uitvoeren van inventarisaties; • normen ontwikkeld worden voor een minimaal gewenste voorraadpositie. Zodra deze bepaald zijn, kan worden vastgesteld of de overgenomen voorraden voldoende zijn dan wel overmatig zijn. Afstoting van overtollige voorraden dient volgens de wettelijke kaders plaats te vinden.			
Paragraaf 3.2.8. Toegenomen M&O-risico's door focus op snelheid en minimaliseren van administratieve lasten	Bij nieuwe regelingen zijn snelheid en lage administratieve lasten voor de ontvanger van de bijdrage/subsidie leidend geweest. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties (TVS), Tegemoetkoming amateursportorganisaties (TASO) en de voorgestelde aanpassing van de Subsidieregeling bonus zorgprofessionals COVID-19. Verder is het controle regime				

	voor bestaande regelingen zoals bijvoorbeeld bij de Kwaliteitsimpuls personeel Ziekenhuizen (KIP7)-regeling verlicht met als argument de administratieve belasting van de ontvanger te beperken. Voor een aantal van deze nieuwe regelingen en de (voorgestelde) aanpassingen ontbreekt een adequate analyse van de M&O-risico's en de wijze waarop deze tot een aanvaardbaar niveau zijn teruggebracht. Hierdoor is bij het opstellen van accountantscontroleprotocoll en mogelijk onvoldoende rekening gehouden met M&O-risico's. Dit kan leiden tot verantwoordingsproblemen in 2021 en verder.				
Paragraaf 3.2.9 Frauderisico's	Noodzakelijke snelheid in handelen en ontbreken van onderbouwingen leidt tot verhoogd frauderisico. Veel van de getroffen maatregelen om de pandemie aan te pakken zijn onder hoge druk genomen waarbij bijvoorbeeld bestaande inkoop- en betaalprocedures niet altijd zijn nageleefd. Hierdoor kan het voorkomen dat interne beheersmaatregelen zoals aangebrachte functiescheidingen niet zijn nageleefd waardoor risico's op fraude toenemen.	Omdat de financiële gevolgen van deze pandemie ook de komende jaren nog voelbaar zijn, adviseren wij VWS een analyse van mogelijke frauderisico's op te stellen en op basis hiervan passende maatregelen te treffen.			

	Dit geldt met name voor die transacties waarvan de Bestuursraad van VWS heeft aangegeven geen onderbouwingen voor de rechtmatigheid meer aan te leveren. Hoewel onze werkzaamheden er niet op gericht zijn om fraude op te sporen hebben wij bij de uitvoering van onze werkzaamheden achteraf geen signalen van fraude ontdekt.				
Paragraaf 3.3 Staatssteun Beeld staatssteun is ondanks moeilijke omstandigheden VWS gelijk gebleven Gemiddelde bevinding	Voor de niet-corona gerelateerde regelingen hebben wij onzekerheden en onrechtmatigheden geconstateerd. Het overgrote deel van de nieuwe bevindingen is toe te rekenen aan de Versnellingsprogramma Informatie-uitwisseling Patiënt en Professional (VIPP) gerelateerde regelingen waarbij VWS gebruik maakt van de vrijstelling Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB). In de controle hebben wij vastgesteld dat compensatie niet tegen werkelijke kosten geschiedt waardoor een risico op overcompensatie ontstaat. De doelstelling om alle instellingssubsidies op staatssteun te toetsen en zo				

	nodig deze subsidies aan te passen is grotendeels behaald. In een aantal gevallen hebben wij geconstateerd dat voor de beoordeling wordt teruggegrepen op staatssteuntoetsen uit voorgaande jaren en de relatie met het activiteitplan onvoldoende blijft. Bij projectsubsidies hebben wij vastgesteld dat voor een aantal ad hoc projectsubsidies VWS signaleert dat mogelijk sprake is van staatssteun en toch tot subsidiëring overgaat zonder melding te doen bij de Europese Commissie. Deze hebben wij als onrechtmatig aangemerkt. Het ontbreekt op centraal niveau aan een integraal overzicht dat aangeeft wat het verloop is van de staatssteunproblematiek per categorie. Dit (meerjarig) inzicht ontbreekt met name voor instellings- en projectsubsidies. Om hierin te verbeteren zal VWS op centraal niveau de benodigde kwalitatieve expertise moeten verwerven.				
Paragraaf 3.4 Subsidiebeheer Opzet subsidiebeheer	Bij de totstandkoming en wijziging van subsidieregelingen kan meer prioriteit worden gegeven aan het uitvoeren van een				

voldoende, uitvoering leidt nog niet tot gewenste resultaten	diepgaande risicoanalyse. Daarbij zou ook moeten worden beoordeeld in hoeverre regelingen controleerbaar zijn en wat de zekerheidsbehoefte is vanuit de opdrachtgever. In combinatie met de opvolging en bewaking van de (ECS) adviezen verwachten wij hierdoor een verbetering in het subsidiebeheer.			
Lichte bevinding	De vaststelling van een SPUK vindt plaats op basis van de gemeentelijke verantwoording via de SiSa-methodiek. Wij hebben vastgesteld dat het voor gemeentes en hun accountants onduidelijk was hoe deze SPUK-regeling moest worden verantwoord. Na overleg tussen VWS en gemeentes heeft dit geresulteerd in aanpassing van de verantwoorde kosten van de SPUK-regeling. Deze aanpassingen zijn niet meer gecontroleerd door gemeentelijke accountants, noch in detail vastgesteld door VWS. Voor de aard en diepgang van de controle van de SiSa-bijlage is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de 'Nota Verwachtingen Accountantscontrole'			

	opgesteld. Deze nota geeft richting aan de controlewerkzaamheden van gemeentelijke accountants ten aanzien van specifieke uitkeringen, maar is niet passend om met redelijke mate van zekerheid te kunnen vaststellen dat de SPUK-regeling rechtmatig is uitgevoerd. Mede hierdoor hebben wij onvoldoende controle-informatie kunnen verkrijgen om een oordeel te geven over de rechtmatigheid van de vaststelling in 2020 over de in 2019 verleningen inzake de betreffende SPUK-regeling. Tenslotte hebben wij bij de KIPZ-regeling bij 8 van de 12 geselecteerde verleningen geconstateerd dat om onbekende redenen is afgeweken van de opgave van basisgegevens door de instelling. Dit is in strijd met de regeling.				
Paragraaf 3.5 M&O subsidies Voorkoming M&O Subsidieregelingen onvoldoende uitgewerkt. Lichte bevinding	Bij meerdere regelingen zoals Tegemoetkoming Amateursportorganisaties (TASO), Opschaling curatieve zorg en de subsidieregeling bonus zorgprofessionals COVID-19 constateren wij dat niet duidelijk is of de vooraf gekozen maatregelen aansluiten bij het niveau van	Monitoring verder aanscherpen door: -voor elke regeling vooraf de risicoanalyse opstellen en bij wijziging van de regeling de risicoanalyse herijken; - risico's, beheersmaatregelen en restrisico's expliciteren, zodat, na heldere afwegingen, restrisico's			

	de M&O-risico's dat VWS aanvaardbaar acht. Hierdoor ontstaan mogelijk ongewenste risico's op onrechtmatig gebruik van subsidiegelden. Ook kan dit tot gevolg hebben dat niet voldaan wordt aan de Rijksbrede kaders die zijn opgenomen in de Aanwijzingen voor subsidieverstrekingen (ook wel bekend als het Uniform Subsidiekader). Uit onze werkzaamheden blijkt dat tijdens de beleidsvoorbereiding niet altijd voldoende aandacht is besteed aan M&O risico's en de wijze waarop deze risico's concreet worden afgedekt. Ook constateren wij dat afwijkingen (inclusief de mogelijke consequenties voor rechtmatigheid) van de verstrekte adviezen van FEZ onvoldoende worden beargumenteerd en gedocumenteerd. Daarnaast zien wij dat nog beperkt aandacht is voor de wijze waarop medeoverheden verantwoording moeten afleggen over ontvangen bijdragen. Zo is voor de bijdragen aan GGD'en en veiligheidsregio's inzake de	geaccepteerd kunnen worden; -bewaken dat in de risicoanalyse voldoende aandacht gegeven wordt aan de risico's ten aanzien van voorschotten. Er moet daarbij een duidelijke relatie zijn tussen de gesignaleerde risico's en de voorgestelde maatregelen, zoals een accountantsproduct. Daarbij is het belangrijk dat de maatregelen zo specifiek mogelijk worden gemaakt om zo de effectiviteit van de maatregel zichtbaar te maken (directe relatie kunnen leggen tussen de voorgestelde maatregelen en de gesignaleerde M&O-risico's); -periodiek vast te stellen of de Signaleringslijst (lijst met opgelegde sancties) en het M&O-register (registratie van fraude en onderbesteding zonder melding) actueel en volledig zijn; -uitvoeren van interne controles op specifieke elementen van het M&O beleid ervoor te zorgen dat afwijkingen van adviezen door FEZ voldoende inhoudelijk worden beargumenteerd en geaccordeerd door de beleidsverantwoordelijke; • bij bijdrageregelingen vooraf vast te stellen welke indicatoren relevant zijn voor het afleggen van verantwoording. Hierbij wordt			
--	--	--	--	--	--

	vergoeding van meerkosten COVID-19 nog onvoldoende duidelijk welke informatie van de medeverhieden zal worden gevraagd. In de financiële en bestuurlijke afspraken is in eerste instantie een verantwoording met bijbehorend controleprotocol genoemd, echter na overleg met de veldpartijen is hiervan afgezien. Welke impact dit heeft op mogelijke M&O-risico's is niet duidelijk.	ook nagegaan of de genoemde indicatoren voldoende specifiek en meetbaar zijn, zodat uitvoering van controle mogelijk is.			
Paragraaf 3.6 Inkoopbeheer Key Controls werken niet voldoende Lichte bevinding	Belangrijke key controls van het inkoopbeheer, net als in 2019, hebben niet voldoende gewerkt. Hiermee wordt het risico op onrechtmatige inkopen aanzienlijk verhoogd. <u>Als voorbeeld geeft de ADR:</u> 1. De afwijkings- en uitzonderingsprocedure is binnen VWS niet altijd en vaak ook niet juist gevolgd en gedocumenteerd; 2. Er is geen spendanalyse uitgevoerd over de tweede helft van 2020. Hierdoor ontbreekt samen met de lijst met afwijkingen en uitzonderingen voldoende inzicht in de naleving van de aanbestedingswet; 3. Verschillende inkopen zijn niet conform de afgesproken procedures via HIS en Inhuurdesk uitgevoerd; 4. Het contractenregister in	In 2020 heeft VWS een onderzoek laten uitvoeren naar de inkoopfunctie. De adviezen die hieruit voortvloeien worden meegenomen bij de herinrichting van het inkoopbeheer. <i>De ADR adviseert om bij het vervolgtraject na te gaan of:</i> - De verbetermaatregelen voldoende effect hebben om de gebreken in het inkoopbeheer op te lossen; - De key controls op afdoende wijze zijn meegenomen w.o.: - volgen en documenteren van de afwijkings- en uitzonderingsprocedures; - het opstellen van periodieke spendanalyses; - het volgen van inkoopprocedures via de HIS en de Inhuurdesk; - een tijdig, volledig en juist			

	DigiInkoop wordt niet tijdig, volledig en juist ingevuld. Het betreft met name: inkopen via de inhuurdesk, inkopen die door VWS zelf zijn uitgevoerd en COVID-19 gerelateerde inkopen; 5.De afweging bij de keuze voor het verstrekken van een inkoopopdracht of een subsidie is nog niet in de inkoopdossiers vastgelegd waar dit wel van toepassing is. Dit speelt met name bij opdrachten waarbij enkelvoudig wordt gegund op grond van sociale en andere specifieke diensten.	ingevuld contractenregister; - de instrumentkeuze.			
Paragraaf 3.7 Informatiebeveiliging Informatiebeveiliging beperkt verbeterd, sturing op risicomanagement nog niet doorontwikkeld. Lichte bevinding	De sturing op risicomanagement en inzicht in de risico's van decentrale onderdelen is nog niet doorontwikkeld. Het ontbreekt aan een eenduidig risicomanagementkader op concernniveau dat richting geeft aan de risicobeheersing op decentraal niveau. Daarnaast zijn de contactmomenten met de dienstonderdelen omtrent (rest)risico's en mitigerende maatregelen (verbeterplannen) beperkt, evenals de verkregen informatie over deze onderwerpen vanuit de decentrale dienstonderdelen.	De centrale beheersing van informatiebeveiliging bij VWS verder te versterken door: • het op centraal niveau beschrijven van het departementsbrede risicomanagementproces aan de hand van duidelijke richtlijnen en uitgangspunten. • het verkrijgen van structureel inzicht door de concern-CIO in de uitvoering van deze richtlijnen en uitgangspunten op de decentrale VWS-onderdelen (bijvoorbeeld in de jaarlijkse site visits). • het onderhouden van en zorgdragen voor een volledig ingevulde en actuele risicokaart om effectief en gericht te kunnen sturen indien nodig.			

Aandachtspunten					
Paragraaf 4.1 Kwetsbaarheden financiële functie extra zichtbaar door gevolgen pandemie	Om te komen tot een verantwoording is uitstel gevraagd voor het indienen van de verantwoording. Ook is na afsluiting van de financiële administratie nog voor € 4,7 miljard aan bruto correcties doorgevoerd, waarvan het merendeel is aangeleverd door ADR en FDC. Een groot deel van deze correcties had voorkomen kunnen worden, omdat veel correcties voortvloeien uit gebrek aan informatie en kennis(overdracht) binnen de organisatie. Als voorbeelden hiervan kunnen worden genoemd: • het ontbreken van noodzakelijk inzicht in aangegane verplichtingen en uitgaven gerelateerd aan de coronapandemie; • het niet aansluiten van het verantwoorde instrument bij brondocumenten en de feitelijke situatie; • het ontbreken van inzicht in de voorschottenadministratie, verplichtingenadministratie en juiste boeking van betalingen (wel/geen voorschot) en gemaakte garantie-afspraken; • onvoldoende kennis over verantwoordingseisen, waardoor onuitvoerbaar of	Wij adviseren VWS een nadere analyse uit te voeren naar de oorzaken van deze geconstateerde bevindingen en hier op korte termijn verbeteracties aan te koppelen. Dit vraagt een goede analyse van de kwetsbaarheden in de financiële en controlfunctie, zodat gericht kwalitatieve en kwantitatieve versterkingen kunnen worden aangebracht. Het is logisch bij de verbeteracties een duidelijke aansluiting te zoeken bij de diverse rollen uit het 'Three lines of responsibility' model.			

	geen afspraken zijn gemaakt over afrekening van voorschotten in de toekomst; • het achteraf corrigeren van het niet naleven van de comptabele regelgeving; • onvoldoende aandacht voor beheeraspecten in contractuele afspraken; • het niet op de hoogte zijn van medewerkers over hoe de processen verlopen en het onvoldoende bekend zijn met de werkinstructies over de vereisten die gelden in het verplichtingen- en betaalproces; • het onjuist boeken van inhuur externen in de administratie; • de sterke afhankelijkheid van externen op cruciale functies binnen FEZ. VWS heeft haar administratie uitbesteed aan de Shared Service Organisatie FDC. VWS blijft wel zelf eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de financiële administratie. In die gevallen waar FDC de informatie niet kan opleveren dient FEZ zelf de informatie bij andere instanties of organisatieonderdelen op te vragen of zelf controles uit te voeren. Op dit moment is VWS nog teveel afhankelijk van	Wij bevelen aan om nadere afspraken tussen VWS en FDC te maken over de oplevering van informatie die noodzakelijk is voor het opstellen van een kwalitatief goede verantwoording en het tussentijds analyseren van openstaande saldi. Dit met de reden om de werklast en de correcties na jaareinde te verminderen.			
--	---	--	--	--	--

	derden. Ook bij de invulling van de regierol die FEZ heeft op de verwerking van de correctiehoeken, is een kwantitatieve en kwalitatieve impuls noodzakelijk.				
Paragraaf 4.2 VWS is voor zijn uitbestede IT-dienstverlening niet in control	Bij onze controle bleek dat VWS de General IT Controls (verder: GITC) in eigen huis op orde had, maar niet kon aangeven in welke mate de beheersing van uitbestede IT-processen, dataverwerking en beveiliging daarvan op orde was. Uit eigen aanvullende onderzoeken bij deze partijen bleek dat het beheer in alle gevallen niet ordelijk wordt beheerd c.q. dit niet was vast te stellen. VWS loopt hiermee het risico dat de betrouwbaarheid van de data niet gegarandeerd is. Er is zelfs sprake geweest van een groot datalek bij één van de uitbestede partijen als gevolg van het niet op orde hebben van de IT, wat een maatschappelijke en politieke impact heeft. De oorzaak lijkt te liggen in de keuze van VWS om niet alleen de bovengenoemde IT uit te besteden maar onvoldoende de eindverantwoordelijke rol vervult. VWS blijft echter zelf eindverantwoordelijk voor de kwaliteit.	In gesprek gaan met de verschillende partijen en afspraken te maken over te leveren kwaliteitseisen en de wijze van verantwoorden hierover.			

Paragraaf 4.3 Niet-financiële informatie van derden Versteving interne controle en vastlegging betrouwbaarheid van niet-financiële informatie van derden blijft een punt van aandacht	Inzicht ontbreekt nog in de wijze waarop VWS de betrouwbaarheid van informatie van derden inschat en welke mogelijke maatregelen nodig zijn om de betrouwbaarheid te borgen. Zo heeft VWS bijvoorbeeld geen inzicht in de betrouwbaarheid van de niet-financiële informatie over toegekende zorgtoeslag die van de Belastingdienst wordt ontvangen. Bij de totstandkoming van het jaarverslag heeft FEZ een toetsende rol op de jaarverslagdossiers van de beleidsdirecties en daarmee op de juistheid, volledigheid en toepassing van de voorschriften voor het jaarverslag. De vastlegging en uitvoering van de interne controles hierop door FEZ en het totstandkomingstraject bij het vervaardigen van het jaarverslag, zijn verbeterd ten opzichte van 2019. Het blijft echter een groeiproces. Met de invoering van Tangelo is het proces en de opbouw van het tot stand komen van het jaarverslag transparanter geworden. Deels zijn vooraf uitgevoerde controles zichtbaar gemaakt in de jaarverslagdossiers. Dit geeft geen weergave van volledige,				
--	--	--	--	--	--

	tijdige en wijze van controle door FEZ. De vastlegging en uitvoering van de interne (2e lijn) controles vragen nog om verdere verbetering.				
Paragraaf 4.4 Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN) Inzicht in rechtmatigheid van zorg op declaratiebasis is verbeterd	Uit onze controle blijkt dat in een beperkt aantal gevallen sprake is van onrechtmatigheid of onzekerheid betreffende de betaalde zorgdeclaraties. Als verbeteringen in het primair proces worden doorgevoerd, dan kunnen onrechtmatigheden tijdig worden waargenomen en afgestemd met de zorgaanbieder.	De mogelijke verbeteringen richten zich met name op het beter en volledig gebruikmaken van het IT-systeem Hecina, zodat bij declaraties van alle zorgaanbieders de onderliggende factuurregels automatisch geanalyseerd kunnen worden. Daarnaast zou het risico op onrechtmatige declaraties kunnen worden verkleind als monitoring en communicatie omtrent afwijkend declaratiegedrag door zorgaanbieders tijdig plaatsvindt. Ook vragen wij aandacht voor de GITC van Hecina. Op dit moment is nog niet duidelijk in hoeverre deze op orde zijn gebracht mede gezien de bevindingen uit eerdere controlejaren. Met name logische toegangsbeveiliging en change management zijn onderdelen die op basis van eerdere controlejaren aandacht behoeven.			
Paragraaf 4.5 Administratieve vastlegging inhuur externen	Gedurende geheel 2020 hebben meerdere directies structureel hun inhuur van externen op de Beleidsartikelen geboekt en niet op	<i>De ADR adviseert om:</i> Duidelijke instructies op te stellen en toe te zien dat deze instructies gedurende het jaar consistent worden toegepast.			

ontoereikend en boven de norm	artikel 10 – materiële uitgaven. Oorzaak hiervan is dat binnen VWS geen duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen uitgaven van inhuur voor resultaatopdrachten (die ten laste van de beleidsartikelen komen) en uitgaven van inhuur op basis van gewerkte uren (die ten laste van artikel 10 komen). Dit komt weer doordat bij het aangaan van inhuurcontracten al een verkeerde vorm wordt gehanteerd. Vaak betreffen het contracten waarin een resultaat wordt afgesproken met een leverancier, maar de inhuur wel wordt betaald op basis van werkelijk gerealiseerde uren. In 2020 heeft nog een groot aantal correcties op basis van ADR-controle plaatsgevonden na afsluiting van de administratie.				
Paragraaf 4.6 Verantwoordingsafspaken financiering Intravacc B.V. nog niet uitgewerkt	Per 1 januari 2021 is Intravacc als BV operationeel en de intentie blijft om Intravacc op afstand te plaatsen mét behoud van de borging van de publieke belangen. Ondanks dat Intravacc B.V. pas per 1 januari 2021 officieel operationeel zou worden, hebben in 2020 toch al enkele voorbereidende activiteiten plaatsgevonden waarvoor VWS in 2020 een	-Een inbrengverklaring afgegeven door een externe accountant. -Over de wijze waarop de beleidsdeelname in de toekomst verantwoording gaat afleggen aan VWS dienen nog nadere afspraken gemaakt te worden. Hierbij dient aangesloten te worden bij de Nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid 2013.			

	bijdrage aan Intravacc B.V. heeft verstrekt voor de lopende verplichtingen. Op 31 december 2020 is een inbreng- en uitvoeringsovereenkomst gesloten ten aanzien van de uitgifte van aandelen en de inbreng van Intravacc door de Staat der Nederlanden in Intravacc B.V.				
Paragraaf 4.7 Naleving AVG kan verder worden aangescherpt	De ADR heeft een Rijksbreed verkennend onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop het ministerie van VWS de burgers faciliteert bij het uitoefenen van hun recht op inzage en rectificatie (rechten van de betrokkene). Ook hebben wij de kwaliteit van het register van verwerkingsactiviteiten onderzocht. Voor dit onderzoek zijn twee dienstonderdelen geselecteerd en de getroffen maatregelen nader geanalyseerd. Daarnaast is bij het kerndepartement ook nagegaan welke activiteiten ondernomen zijn om opvolging te geven aan de aanbevelingen uit het Rijksbreed-onderzoek AVG 2019. De onderzoeksresultaten zijn in een separaat rapport gedeeld met VWS.	<i>Rechten van de betrokkene</i> - formaliseer de periodieke en systematische evaluatie van de procedures en beheersmaatregelen omtrent de afhandeling van AVG-verzoeken; - stel een leidraad op ter ondersteuning van het maken van de afweging wanneer afgeweken wordt van de kennisgevingsplicht. Evalueer periodiek de werking van deze leidraad en pas deze indien nodig aan, aan de actuele behoefte; - breid de interne procedures uit met taken en verantwoordelijkheden voor de uitvoering van controle- en monitoringsactiviteiten omtrent de afhandeling van AVG-verzoeken en maak deze kenbaar bij de betrokken actoren. <i>Register van de verwerkingsactiviteiten</i> - draag zorg voor een formele procedure teneinde een juiste			

	<i>Opvolging bevindingen Rijksbreed onderzoek AVG 2019</i> De opvolging van de adviezen uit het Rijksbrede onderzoek AVG 2019 ziet VWS niet als noodzakelijk. Binnen VWS is naar aanleiding van de aanbevelingen uit het AVG-onderzoek uit 2019 geen formeel verbeterplan met verbetermaatregelen opgesteld. Aangegeven is dat de uitkomsten van dat onderzoek en het geringe aantal aanbevelingen weinig aanleiding gaven om een verbeterplan op te stellen en deze actief te monitoren. Een van de aanbevelingen had betrekking op 'een drie jaarlijkse evaluatie'. Deze evaluatie is opgenomen in het governance model van VWS-kerndepartement en geldt voor het gehele ministerie. De tweede aanbeveling had betrekking op de borging van een tijdige melding van een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Opgemerkt is dat het evident is dat een datalek binnen 72 uur moet worden gemeld, maar dat het incidenteel kan voorkomen dat dit niet tijdig gebeurt. Aangegeven is dat er wel aandacht aan besteed wordt in het overleg van privacyofficers van alle	en volledige vastlegging van de informatie omtrent de verwerkingen te borgen. Neem hierin ook de criteria voor het vaststellen en publiceren van de verwerkingen in op; • zie toe op een actualisatieprocedure die borgt dat het register periodiek aantoonbaar geanalyseerd (PDCA-cyclus) wordt zodat deze een accuraat beeld geeft van de verwerkingen en hiermee de juiste maatregelen getroffen kunnen worden om deze te beschermen.			
--	---	---	--	--	--

	concernonderdelen.				

Verbeter- en aandachtspunten VWS 2020 AR

AR	Verbeterpunt/toelichting	Aanbevelingen	Eigenaar/ Betrokken FEZ-er	Maatregelen (actie/procesaanpassing)	Tijdpad
Paragraaf 4.3.1: Financieel beheer en verantwoording coronagelden schieten ernstig tekort Onvolkomenheid		Versterk duurzaam de capaciteit en kwaliteit van het financieel beheer om te voorkomen dat de tekortkomingen zich ook over 2021 en later voordoen.			
Parlement niet tijdig geïnformeerd over nieuw (corona)beleid	Bij het Ministerie van VWS bleek onvoldoende kennis te zijn van comptabele weten. Het te laat informeren van het parlement betekent dat het budgetrecht van het parlement is geschonden en dat er sprake was van een begrotingsonrechtmatigheid. Artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016 bepaalt dat nieuw beleid niet wordt uitgevoerd voordat de suppletioire begroting die ten grondslag ligt aan dit beleid tot wet is verheven en in werking is getreden, tenzij uitstel hiervan naar het oordeel van de minister die het aangaat niet in het belang is van het Rijk én hij het parlement hierover heeft geïnformeerd.				

Financiële administratie niet op orde en uitstel van de verantwoording	De administratie van het Ministerie van VWS over 2020 gaf tot begin 2021 geen volledig en juist beeld van de feitelijke financiële positie. Dit resulteerde in een fors aantal correctieboekingen die in de administratie zijn doorgevoerd met een totale omvang van bruto € 4,7 miljard.				
Bevindingen financieel beheer bij coronagerelateerde inkoop:					
Deugdelijke onderbouwing van de levering van goederen ontbreekt	Het Ministerie van VWS heeft onder grote tijdsdruk met verschillende partijen overeenkomsten afgesloten voor de levering van diensten en goederen, zoals mondkapjes en beademingsapparatuur. Hierbij zijn goederen rechtstreeks afgeleverd bij zorginstellingen of een centraal magazijn. Vaak ontbreken de ontvangstbewijzen of andere brondocumentatie van deze goederen, waardoor het achteraf niet of nauwelijks mogelijk is vast te stellen of de goederen wel echt geleverd zijn. Hierdoor is er geen sprake van een deugdelijke onderbouwing van de afgegeven prestatieverklaring. Dit speelt ook bij de GGD en het RIVM rondom de prestatieverklaring van declaraties door laboratoria van uitgevoerde testen. De facturatie vindt plaats op basis van informatie vanuit het systeem CoronIT. De betrouwbaarheid van deze informatie is door het Ministerie van				

	VWS niet voldoende vast te stellen. Dat betekent dat het departement facturen voor testen betaalt, terwijl niet zeker is dat het aantal testen dat op de factuur staat juist is. Het ontbreken van deze onderbouwingen heeft tot gevolg dat vanuit de administratie van het Ministerie van VWS niet objectief kan worden vastgesteld dat hetgeen is gefactureerd ook daadwerkelijk is geleverd. Dit leidt tot forse onzekerheden in de getrouwheid en rechtmatigheid van de uitgaven.				
Noodzaak voor directe gunning van opdrachten niet onderbouwd	Om de crisis te bestrijden heeft het Ministerie van VWS bij de aanschaf van persoonlijke beschermingsmiddelen, testmaterialen en beademingsapparatuur rechtstreeks inkoopafspraken gemaakt met leveranciers. De Europese Commissie heeft in afwijking van de reguliere aanbestedingsvoorschriften de mogelijkheid gegeven een beroep te doen op dwingende spoed. Om hiervan gebruik te mogen maken, moet per inkoop schriftelijk worden onderbouwd waarom dwingende spoed van toepassing is, waarbij het causale verband tussen product, leverancier en marktomstandigheden elke keer moet worden geëxpliciteerd. De departementsleiding van het Ministerie van VWS koos ervoor, vanwege de grote tijdsdruk, aan deze inkopen een algemeen memo toe te voegen dat voor iedere inkoop werd gebruikt, maar daardoor niet inging op de specifieke omstandigheden				

	van de individuele inkoop. Het Ministerie van VWS heeft daardoor niet voldaan aan de specifieke eis om per inkoop het causale verband aan te tonen. Gevolg is dat achteraf niet kan worden vastgesteld of de gekozen procedure en de inkoop rechtmatig zijn. Het risico bestaat dat onterecht een beroep is gedaan op dwingende spoed en andere potentiële leveranciers zijn benadeeld.				
Overeenkomst met Mediq: afspraken niet volledig geformaliseerd, goederenkant ontbreekt	Met de garantie-overeenkomst met Mediq als inkoopende en leverende partij binnen het LCH dekt de minister het financieel risico af voor de inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen en testmaterialen door Mediq. Uit ons onderzoek blijkt dat deze overeenkomst gebrekkig is. Diverse zaken zijn mondeling afgesproken en in 2020 nog niet geformaliseerd. Zo mist de overeenkomst een bepaling over wie eigenaar van de goederen is en hoe het beheer van de goederen is geregeld.				
Omvangrijke voorraden, gedachtenvorming hoe hiermee verder	Op basis van de huidige verbruiksgegevens blijkt dat de huidige voorraad goederen van het LCH voor de meeste beschermingsmiddelen voldoende is voor ten minste de komende 10 jaar. Een onafhankelijke accountant doet onderzoek naar de stand per 31 december 2020 om zekerheid te geven over een afrekenstaat en over de met de voorschotten gefinancierde goederen. Het is de bedoeling van de departementsleiding van VWS en	De minister moet zorg dragen voor adequaat materieelbeheer.			

	Mediq dat de voorraden op een later moment worden overgenomen van Mediq.				
Voorafgaand toezicht door de minister van Financiën kon niet plaatsvinden	De minister van VWS heeft bij diverse coronacrisismaatregelen, waaronder de (garantie)overeenkomst met Mediq, de minister van Financiën niet in staat gesteld tijdig voorafgaand toezicht uit te oefenen zoals vereist volgens de artikelen 4.12 en 4.13 van de Comptabiliteitswet 2016. Ook heeft de minister van VWS verzoeken tot afwijking van regelgeving rond het financieel beheer pas na 9 maanden op aangeven van ADR aan de minister van Financiën gedaan (en is toestemming verkregen). Het verzoek om bij voorschotten af te zien van een bankgarantie was daarbij onvolledig. Dit heeft geleid tot € 564 miljoen aan rechtmatigheidsfouten in de uitgaven.				
Meer aandacht voor frauderisicomanagement nodig	Er is geen organisatiebreed beeld van de belangrijkste frauderisico's en of deze voldoende worden beheerst. Er bestaat een generieke procedure bij vermoedens van integriteitsschendingen, waaronder fraude. Er is geen procedure hoe te handelen in de situatie dat er sprake is van interne fraude met financiële gevolgen. Daarnaast heeft de concerncontroller, directie Financieel Economische Zaken (FEZ), geen specifieke rol.				
Paragraaf 4.3.2 Subsidiebeheer nog niet op orde	Al langer bestaande grote subsidieregelingen zijn nog altijd niet getoetst op staatssteun, waardoor	• Voer adequate risicoanalyses uit voor alle nieuwe subsidieregelingen			

Onvolkomenheid	onzekerheid bestaat over de rechtmatigheid van deze subsidies. De risicoanalyse bij de nieuwe regelingen en het controlebeleid zijn gebaseerd op de uitkomsten van die risicoanalyses en zijn nog onvoldoende. Dit zijn essentiële onderdelen van het M&O-beleid. Over 2020 komt het totaal aan rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden in de subsidies op een bedrag van € 570,2 miljoen. Kwaliteit van staatssteuntoetsen bij nieuwe subsidies verbeterd, onzekerheden bij bestaande subsidieregelingen blijft <i>Instellings- en projectsubsidies</i> De resterende onzekerheden in de rechtmatigheid van de verplichtingen hebben als oorzaak dat bij enkele instellingssubsidies geen vernieuwde staatssteuntoets is uitgevoerd of dat de verschillende gesubsidieerde activiteiten niet duidelijk in de staatssteuntoets zijn betrokken. <i>Subsidieregelingen</i> Bestaande, langlopende grote subsidieregelingen, zoals de regeling voor Publieke Gezondheid, niet zijn getoetst op staatssteun. Anderzijds constateren we onzekerheden bij enkele regelingen binnen het Versnellingsprogramma informatiewisseling patiënt en professional (VIPP). Het Ministerie van VWS maakt daarbij gebruik van de vrijstelling voor diensten van	en leg deze vast. • Werk de risicoanalyses bij op het moment dat bestaande subsidieregelingen worden bijgesteld. • Werk een toereikend controlebeleid uit waarbij toereikende maatregelen worden getroffen om de risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik tot een aanvaardbaar niveau te verminderen. • Houd het M&O-register actueel en zorg voor passend gebruik van dit register.			
----------------	--	--	--	--	--

	algemeen economisch belang (DAEB). De compensatie van de subsidieontvangers vindt niet tegen werkelijke kosten plaats, waardoor een risico op staatssteun bestaat. <i>Risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik nog onvoldoende geadresseerd</i> In 2019 is binnen het Ministerie van VWS een nieuw format voor de risicoanalyse geïntroduceerd dat moet worden ingevuld en vastgelegd bij het ontwikkelen van een subsidieregeling of een beleidskader. Bij sommige nieuwe of gewijzigde subsidieregelingen is echter geen risicoanalyse vastgelegd of bijgesteld. Bij enkele regelingen zijn naar aanleiding van de uitkomsten van de risicoanalyse geen toereikende maatregelen genomen om het risico op M&O tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. Dat laatste is te zien in (voorlopige) accountantscontroleprotocollen, waar M&O-risico's onvoldoende worden afgedekt. Op het moment dat de subsidie wordt vastgesteld, is dan niet zeker of aan de subsidievoorwaarden is voldaan. Het Ministerie van VWS heeft een M&O-register. Doel hiervan is om alle opgelegde sancties van subsidie-ontvangende organisaties vast te leggen. De minister heeft nog niet in het proces afgedwongen dat dit register wordt geraadpleegd voorafgaand aan het verlenen, bewaken en vaststellen van				
--	--	--	--	--	--

	subsidies. Het M&O-register is sinds medio 2020 niet meer bijgewerkt.				
Paragraaf 4.3.3 Informatiebeveiliging verbeterd, maar nog onvolkomen Onvolkomenheid	De CISO krijgt op verschillende manieren inzicht in de informatiebeveiligingsrisico's bij de concernonderdelen van het Ministerie van VWS zoals het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het CAK. Zo zijn er jaarlijkse bezoeken aan de concernonderdelen en interviews met CISO's van de verschillende onderdelen. In januari 2021 kwam een geactualiseerd overzicht van de belangrijkste IT-systemen binnen het gehele Ministerie van VWS beschikbaar. Hierin ontbraken de belangrijkste risico's, beveiligingsmaatregelen en -testen per systeem. Hierdoor is onduidelijk op welke wijze en op basis van welke informatie de belangrijkste IT-systemen zijn beveiligd en welke risicoafwegingen daarbij gemaakt zijn. <i>Werking van het risico- en incidentmanagement voor WhatsApp en WebEx</i> Bij ingebruikname van nieuwe applicaties moet een organisatie volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) de risico's rond informatiebeveiliging expliciet afwegen en eventueel extra maatregelen treffen om veilig gebruik te waarborgen. Het Ministerie van VWS heeft WebEx gedurende 2020 gebruikt zonder een dergelijke expliciete risicoafweging. Gedurende 2020 werkte CIO Rijk aan	- Leg taken en verantwoordelijkheden in de implementatie en uitvoering van de informatiebeveiliging binnen de organisatie helder vast. - Zorg dat de CISO van het concern voldoende inzicht krijgt in de risico's van de decentrale concernonderdelen. • Zorg naast het inzicht in de risico's ook voor de monitoring en aansturing vanuit concernniveau (vanuit het kerndepartement) richting de concernonderdelen, zodat bewaakt wordt dat op decentraal niveau risico's in de informatiebeveiliging voldoende worden beheerst en op verantwoorde wijze worden geaccepteerd. Gecombineerd met de bevindingen ten aanzien van de werking van het risicomanagement voor WebEx en WhatsApp concluderen we dat de risico's van informatiebeveiliging nog onvoldoende worden beheerst door het Ministerie van VWS.			

	een risicoanalyse als gezamenlijke basis waarmee de afnemers van WebEx risico's af konden wegen voor hun specifieke situatie. Deze risicoanalyse is eind 2020 afgerond. Individuele afnemers van WebEx moeten de mogelijke risico's expliciet afwegen conform de BIO, ook al betreft het een gemeenschappelijke dienst. Bij het uitblijven van een risicoanalyse van CIO Rijk als basis voor die afweging had het Ministerie van VWS de risico's voor gebruik expliciet moeten accepteren, op basis van voorlopige of onvolledige informatie. Er is binnen het Ministerie van VWS geen risicoanalyse of -weging uitgevoerd op WhatsApp. Op grond van de algemene voorschriften voor rijksambtenaren mogen medewerkers van het Ministerie van VWS geen gevoelige of vertrouwelijke informatie via WhatsApp versturen. Ook worden er eisen gesteld aan archivering van berichten indien het bestuurlijke aangelegenheden betreft. De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is namelijk ook van toepassing op WhatsApp-communicatie. Doordat de risico's in de context van het Ministerie van VWS niet expliciet zijn vastgelegd en afgewogen, is de ernst van onjuist gebruik en informatiebeveiligingsincidenten bij WhatsApp niet goed in te schatten.				
Paragraaf 4.3.4 Lifecyclemanage	Het Ministerie van VWS kent een getrapte CIO-stelsel. Naast de CIO van het ministerie zelf zijn veel taken en	Formaliseer de ministeriebrede kaders voor het onderhouden van			

ment: inzicht in IT-applicaties niet verbeterd	Onvolkomenheid verantwoordelijkheden op het gebied van lifecyclemanagement belegd bij onderdelen van het ministerie die een eigen CIO hebben zoals RIVM, CIBG en ZINL. Het overzicht over de levensfasen waarin IT-applicaties zich bevinden, ligt dan ook in eerste instantie op decentraal niveau. De centrale CIO van het Ministerie van VWS heeft echter ook het totaaloverzicht nodig om de samenhang te bewaken tussen de onderdelen en om de onderdeeloverstijgende afhankelijkheden en risico's van de onderdelen te kunnen inschatten. Net als vorig jaar heeft de CIO beperkt inzicht in het IT-landschap. Het overzicht dat er wel is, is niet volledig en op een eenduidige en gestandaardiseerde manier en op basis van ministeriebrede kaders vormgegeven. Verder is er geen sprake van ministeriebreed lifecyclemanagement en heeft de CIO over 2020 nog onvoldoende inzicht in de kosten van de applicaties in het IT-landschap en het onderhoud hiervan. Hierdoor kan de centrale CIO niet integraal en planmatig sturen op het onderhoud en beheer van alle IT-applicaties die vallen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van VWS.	een eenduidige en gestandaardiseerde vastlegging van het IT-applicatieportfolio inclusief het lifecyclemanagement. • Zorg dat deze kaders binnen een realistisch tijdspad concernbreed worden geïmplementeerd en toegepast.			
Paragraaf 4.4.1	<i>De aandachtspunten voor het reguliere inkoopbeheer over 2019 is nog steeds actueel.</i>	-Zet geen opdrachten in de markt die het karakter hebben van een subsidie. -Voer verbeteringen door in de analyse van de uitgaven			
Inkoopbeheer					
Regulier Inkoop	1. Instrumentkeuze subsidie of inkoop				

Aandachtspunt	De AR ziet net als vorig jaar dat sommige uitgaven als inkoop van goederen en diensten worden behandeld, terwijl ze als subsidie behandeld zouden moeten worden. Dit verschil is belangrijk, omdat inkopen aan andere wet- en regelgeving moeten voldoen dan subsidies. Van een inkoop is sprake als het gaat om goederen en diensten die aan het ministerie worden geleverd ten behoeve van de bedrijfsvoering van het ministerie. Het ministerie verkrijgt daarmee het eigendom van deze goederen en diensten. In alle andere gevallen is sprake van een subsidie. Hier wordt onvoldoende rekening mee gehouden waardoor bij de uitgaven niet altijd de juiste wet- en regelgeving is nageleefd. Bij uitgaven die ten onrechte als inkoop worden behandeld en niet als subsidie, is het voor het ministerie ook lastiger om de geleverde prestaties vast te stellen. Er worden immers geen goederen en diensten aan het ministerie geleverd. In die situatie ontstaat het risico dat betaald wordt voor niet-geleverde prestaties. Voor veel nieuwe opdrachten is het helder dat inkoop het juiste instrument is, omdat het een levering aan en voor het Ministerie van VWS is. In sommige gevallen is dit minder duidelijk en zou een subsidie moeten worden overwogen. Momenteel ontbreekt de schriftelijke afweging in deze inkoopdossiers. Een vorm van intern toezicht op de juiste keuze tussen	en de contractadministraties. -Richt intern toezicht in op de naleving van de waiver-procedure en juiste keuze tussen inkoop en subsidie.			
----------------------	--	--	--	--	--

	subsidie en inkoop ontbreekt. <i>2. Inzicht in naleving</i> <i>Aanbestedingswet nog onvoldoende</i> Er bestaat nog onvoldoende zicht op de naleving van de Aanbestedingswet. Bij een bewuste afwijking van de aanbestedingsregels (waiver-procedure) worden niet alle afwijkingen tijdig vooraf ter goedkeuring aan de hoogste leiding (in dit geval de secretaris-generaal) voorgelegd. Zowel de analyse van de uitgaven als de kwaliteit en volledigheid van contractadministraties behoeft verbetering.				